

[Borgbjerg.]

saa er det, fordi man har en Opfattelse af Friheden, som er meget begrænset, meget snæver. Jeg hørte godt eller har læst, at Venstres Ordfører i det andet høje Ting, Fru Inger Gautier Schmit, udtalte om den nuværende kirkelige Tilstand følgende:

„Indenfor Venstre har vi paa enkelte Undtagelser nær stadig den Opfattelse, at det vil gavne Folkekirken bedst at leve under de frisindede og gode Kirkelove af 1922, hvorefter Menighederne har Lov til at leve deres frie Liv rundt om i Sognene, og hvorefter Staten staar som Administrator af de ydre Anliggender.“

Men denne Skønskildring af de nuværende Tilstande har ikke det mindste med Virkeligheden at gøre. Jeg behøver bare at nævne Vaalse-Sagen, Ryslinge-Sagen og meget andet.

Der er for Præsterne en vis hævdvunden praktisk taalt Lærefrihed, men vil de omsætte denne hævdvundne og praktisk taalte, ret vidtstrakte Lærefrihed i Ritualform, vil de lade Gudstjenestens Former blive Udtryk for det Standpunkt, som de har Lov til at forkynde, saa møder Statskirken dem øjeblikkelig og siger: Stop, det maa I ikke! Det er den faktiske Stilling.

Nu kan man sige, som Kirkeministeren sagde, at Livet bryder sig ikke om Former, det gaar sine egne Veje, det sprænger sig Vej trods alle Former. Det er rigtigt, men Formerne kan rigtignok blive saa stive, saa størknede og saa stærke, at Livet ikke paa det Omraade kan bane sig Vej, men saa baner det sig Vej udenfor disse Former. Laver man derfor Folkekirken saaledes, ja, saa vil Livet ganske sikkert bryde sig Vej, som det har gjort herhjemme, i England og mange andre Steder, men saa bliver det bare udenfor disse Rammer. Om man ønsker det, bliver en Sag for sig.

Jeg maa derfor fremdeles mene, at jeg har Ret, naar jeg hævder denne Paavisning af Modsigelsen i Venstres Stilling til Liberalismen. Det er dog forunderligt. Venstre vil ikke have, at Staten skal kontrolere Handelsartikler, om de er undervægtige eller overvægtige, om de er lødige eller daarlige, om de sættes i den rigtige Pris eller ej; det vilde være et Indgreb fra Statsmagtens Side, som Venstre ikke paa nogen Maade vil tillade, et Overgreb, et Statsformynderi. Almindelige Handelsartikler maa ikke undergives Statens Kontrol, men Trosartiklerne — de undergives Statens Kontrol, dem skal Staten, Kirkestyrelsen justere. Saaledes er Stillingen. Har man en friere Op-

fattelse af Trosartiklerne end den indenfor Statskirken justerede, kan man ikke klare sig, saa kommer Kirkestyrelsen med sin Justeralen og siger: her er du undergivet vor Kontrol! Dette kalder jeg en uandelig og selvmodsigende Opfattelse: Staten maa ikke kontrolere almindelige Handelsvarer, men Troens Artikler skal fremdeles være under Statsmagtens Kontrol.

Den højtærede Kirkeminister sagde, at min Dom over den nuværende Kirketilstand var alt for streng, men det viste sig for øvrigt, at den ærede Ordfører for det konservative Folkeparti sagde, om just ikke det samme som jeg, saa dog noget i Retning af, hvad der førte til Død og Stagnation, hvad jo ogsaa Venstres ærede Ordfører paatalte. Men naar det ærede Medlem Hr. Blang anførte noget af, hvad jeg skulde have sagt, og deri vilde finde en alt for streng Bedømmelse, ja, næsten en lidt haanlig Bedømmelse, kan jeg, hvad jeg ogsaa har gjort det ærede Medlem opmærksom paa, hvorefter han har erkendt, det er en Fejltagelse, henviser til mine Ord, saaledes som de foreligger i Fortrykket fra i Gaar.

Det ærede Medlem mente, jeg havde sagt, at Indre Mission var blevet en ren Forretning. Det har jeg ikke sagt. Jeg sagde følgende:

„De gamle kirkelige Strømninger er mere eller mindre ved at ebbe ud, den grundtvigske Kirkepolitik er i Virkeligheden død“.

Maa jeg sige i Forbigaaende til det ærede Medlem Hr. J. Oskar Andersen, at dermed har jeg ikke talt om Grundtvigianismen i Almindelighed, der er talt om den grundtvigske Kirkepolitik. Og saa sagde jeg videre:

„Indre Mission er i en meget væsentlig Grad ved at blive Organisation og Forretning.“

Det er noget andet, end hvad det ærede Medlem Hr. Blang havde opfattet. Ved „Organisation og Forretning“ tænker jeg paa Bladforetagender, Missionshoteller o. s. v., o. s. v. Jeg har dermed ment, og det vil det ærede Medlem Hr. Blang sikkert give mig Ret i, at det Aandens Vejr, som gik igennem Indre Mission i 60erne, 70erne og 80erne, har lagt sig, og man har faaet Organisation og Forretning i Stedet. Men der laa i og for sig ikke noget haanligt deri, det var en Konstatation af den virkelige Tilstand, ligesom Tilfældet var med det, jeg sagde om den grundtvigske Kirkepolitik.

Og for at der ingen Misforstaaelse skulde være, føjede jeg lige med det samme til — og det er ogsaa et Svar til den højt-